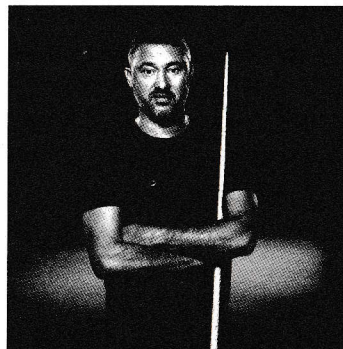

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

**STEPHEN
HENDRY**

EU ȘI MASA

Autobiografia

Traducere din engleză de
Sorin Niculescu

**VICTORIA
BOOKS**

PROLOG

Mai 2012, Sheffield, Regatul Unit – Campionatul

Mondial de Snooker (sfert de finală)

Stau așezat – de fapt, sunt aproape încovoiat – în cabina mea din culisele Teatrului Crucible și meditez la bila roz ratată care i-a permis adversarului meu să fure jocul al patrulea. Cred că sunt jenat, deși adevărul este că de obicei mă autocrucific pentru greșeli stupide precum cea pe care tocmai am comis-o. Răsuflarea colectivă a publicului în momentul ratării este doar o confirmare a ceea ce mintea mea deja știa: după șapte triumfuri la Campionatul Mondial, cinci la Campionatul Regatului Unit, șase la Masters și o grămadă de alte trofee și recorduri stabilite, jocul meu a dispărut. Este momentul să dispar și eu.

De ce mai sunt aici, deși prestațiile mele au fost slabe după ce am câștigat ultimul meu titlu mondial, în urmă cu mai bine de zece ani? Am ieșit din Top 16; ediția din acest an a Campionatului Mondial a fost prima după cele din adolescență la care a trebuit să joc

în calificări. Am senzația că asta este sub nivelul meu, după toate performanțele obținute. Calificările nu se dispută la Crucible, ci la Institutul Sportiv din Sheffield, o sală unde sunt montate șase mese și unde încap un număr restrâns de spectatori. Nu vreau să știrbesc cu ceva onoarea celor pe care îi înfrunt în rundele preliminare, dar eu nu sunt obișnuit cu așa ceva. După ce ai depășit aproape orice record al acestui sport, să lovești bilele într-o sală lipsită de inspirație este o experiență umilitoare și deprimantă. În acest moment, îmi doresc doar să mă calific, să păstrez pentru turneul propriu-zis ce a mai rămas din jocul meu. Joc împotriva unui chinez, Yu Delu. Nu jucăm un snooker frumos. Mă gândesc doar la câștigarea celor zece frame-uri. Joc solid, încerc să câștig cât mai repede posibil, doar pentru a ajunge la Crucible.

Mă bucur că am mers mai departe și asta pentru un motiv: am luat deja decizia că acesta este ultimul meu Campionat Mondial. De fapt, va fi ultimul meu turneu jucat vreodată în circuitul profesionist. Am decis să mă retrag. Am stat de vorbă cu Mandy, soția mea, și ea a fost de acord că nu mai joc la fel de bine ca odinioară.

— Dacă nu mai câștigi sau nu te mai bucuri, spune ea, atunci ce rost mai are să continui?

Nu o contrazic. Nici nu-mi pare rău. De fapt, sunt ușurat – ușurat pentru că nu va mai trebui să joc în public acest snooker pe care l-am jucat în ultima vreme. Nu va mai trebui să parcurg ședințele plictisitoare de antrenamente în fiecare zi, pe care oricum nu le-am mai făcut în ultima vreme. De când am devenit profesionist, m-am antrenat mereu la același club, al lui John Spencer, în Stirling, dar după ce a fost vândut, am fost nevoit să plec în altă parte. Soluția a părut evidentă: să transform într-o cameră de antrenament garajul

triplu de lângă casa mea. Am făcut-o și spațiul a fost amenajat cât mai confortabil. De fapt, prea confortabil. Mă duceam la antrenament la ora 11 dimineața – ora la care mereu am început – și mă antrenam o oră până la pauza de ceai. Radioul sau televizorul zumzăia plăcut în decor, iar ceea ce ar fi trebuit să fie o pauză scurtă, devenea o pauză de cincisprezece minute, treizeci de minute, o oră sau uneori întreaga după-amiază. Apoi îmi spuneam: „Fără griji – o voi lua mâine de la capăt”. Toată disciplina mea, toată intensitatea și concentrarea dispăruseră dintr-o singură mișcare simplă. Întotdeauna mă gândisem la antrenament ca la mersul la muncă – acum mă gândeam că mergeam doar dacă aveam chef.

De asemenea, nu trebuie să joc în seria de turnee mai mici dacă nu sunt interesat, doar pentru a-mi menține locul în clasament. M-am convins pe mine însumi că nu mai pot juca așa cum o făceam, iar asta a devenit o profeție care s-a îndeplinit. De fiecare dată când ratam o lovitură sau pierdeam un meci, îmi spuneam: „Iată... așa cum te așteptai. Nu mai poți. Jocul tău s-a dus”. Și așa este. Într-adevăr, s-a dus.

Înapoi în sală, în timp ce stau pe scaun și îmi urmăresc cu invidie adversarul aflat la masă, decorurile Teatrului Crucible dispar și sunt înlocuite cu un studio de televiziune din Birmingham. Suntem în anul 1983, iar un puști scoțian de paisprezece ani, prea scund pentru această vârstă, este pe cale să debuteze în fața camerelor de filmare. Sunt sferturile de finală ale *Junior Pot Black*, versiunea pentru jucători sub șaisprezece ani a popularei serii de turnee eliminatorii organizate de BBC. Acest puști a ajuns până în sferturi de finală datorită hotărârii sale de fier. Practică acest sport de doar optsprezece luni, dar deja a câștigat turneul de snooker

„Starul Viitorului”, organizat de Pontins*, precum și Campionatele Scoției și Marii Britanii pentru jucători sub șaisprezece ani. Are un talent natural, fără îndoială, dar mai este ceva – voința sa de a câștiga, dar nu oricum, ci frumos. Nu se oferă premii celui care ghicește cine este acest micuț.

La vârsta de paisprezece ani, joc pentru plăcerea sportului și pentru distracție. Tot ce are legătură cu stilul meu de joc este în întregime natural. Poziția la masă, felul în care lovesc cu tacul, hotărârea de a închide masa cât mai repede posibil, dorința de a nu da adversarului meu o a doua șansă – totul este intuiție și învățare din urmărirea snookerului la televizor. Am nevoie să folosesc deseori sprijinul, din cauza înălțimii mele (așa cum remarcă și comentatorul Ted Lowe), dar, deși sunt un puști necopt, construiesc agresiv breakuri, atac fără teamă orice bilă, ceea ce pare ciudat pentru un adolescent ciudățel care pare să aibă doar zece ani.

Tatăl meu, Gordon, este la Pebble Mill**, de unde urmărește prima mea apariție la televizor. Urmărește toate meciurile mele. Tata este un fel de manager pentru mine, șofer și, alături de mama mea, Irene, și de fratele meu, Keith, cel mai mare susținător.

— Stephen al nostru va deveni într-o zi campion mondial, spune el oricui îl ascultă.

Atât el, cât și mama au o încredere inocentă că asta se va întâmpla. Nu mă împing de la spate – știu că la vârsta mea orice se poate schimba și că într-o dimineață mă pot trezi pierzând total interesul pentru

* Companie care deține parcuri de vacanță în Regatul Unit, înființată în anul 1946 de Fred Pontin (n.t.).

** Studiouri de televiziune ale BBC, amplasate la Birmingham, inaugurate în 1971 și închise în 2004 (n.t.).

acest sport. Dar mă îndoiesc că se va întâmpla așa ceva, la fel și ei.

Câștig convigător sfertul de finală de la *Junior Pot Black*, îmi înving adversarul cu 70-23. Dar în semifinale sunt eliminat de un puști tupeist cu câțiva ani mai mare decât mine. Sunt devastat. Mi se pun câteva întrebări la un interviu după meci și abia scot câteva cuvinte, atât de sufocat sunt. Însă atunci când pun deoparte senzația înfrângerii, îmi dau seama că m-am bucurat de fiecare minut al turneului și vreau să o iau de la capăt. Iar și iar.

Ce contrast față de prezent – un fost campion deprimat, cu o înfățișare depresivă, încercând și nereușind să se agațe de gloria trecută. Și totuși, în ciuda felului în care mă simt, reușesc în primul tur al acestui Campionat Mondial un break maxim, în timpul meciului cu Stuart Bingham. Este al unsprezecelea meu 147 din cariera de profesionist, stabilind un nou record personal. Bingham ratează o bilă roșie ușoară la buzunarul de mijloc din partea stângă și eu încep. De-a lungul acestui break, sunt din nou ca pe jar. După cinci sau șase lovituri simt din nou că pot face un break maxim și magia revine, în timp ce eu mă concentrez și rămân atent. Așa eram pe durata unui întreg turneu. Acum reușesc să o fac doar pentru câteva minute, dar când se întâmplă, dorința de victorie depășește orice altceva. Anticipez ce urmează, iar publicul simte că se coace ceva important. De-a lungul breakului, sunt aspecte ale vechiului eu – dornic să lovesc imediat, deși arbitrul încă nu a plasat bila neagră înapoi pe punct –, iar când văd și ultima bilă neagră dispărând, ridic pumnul în aer, în uralele publicului. Acum avem un public fermecat și laude din partea comentatorilor, iar eu voi pleca acasă cu un bonus în bani de aproape 50 000 de lire sterline

pentru efortul depus. Ar trebui să fiu încântat? Evident că da. Cine n-ar fi? Și chiar sunt – este un break de 147 de puncte care a necesitat vreo zece minute de adrenalină pură și concentrare. Dar în sufletul meu știu că, dintre cele 36 de lovituri necesare pentru a reuși breakul maxim, sunt mulțumit doar de cinci sau șase. După ce am trimis în buzunar prima dată bila neagră, abia am șters pachetul de roșii. În anii precedenți, le-aș fi împrăștiat pe toată masa, permițându-mi să le trimit ușor în buzunare. Cu toate acestea, sărbătoresc cu o emoție neobișnuită – asta pentru că știu că nu voi mai reuși așa ceva la acest turneu.

— Cine spune că nu mai este jucătorul din trecut!? strigă comentatorul TV John Virgo.

Eu – eu spun asta.

Câștig meciul cu 10-4 și în turul doi îl înfrunt pe John Higgins. John este unul dintre marii jucători din acest sport și mă tem că mă va umili. Niciodată în trecut nu m-am lăsat afectat de acest gând, dar acum nici n-am ajuns la masă și deja sunt agitat din cauza concentrării și curajului meu. Din fericire, John a prins o zi foarte slabă. Amândoi jucăm modest, deși ambii reușim breakuri de peste 100 de puncte. De fapt, John are o presiune mai mare pe umeri decât mine, deoarece el este campionul mondial en titre și, probabil, și pentru că nu ne-am mai înfruntat vreodată la Crucible. Acesta este – sau a fost – terenul meu. A fost decorul în care am jucat cele mai mari meciuri ale mele și locul unde mi-am pecetluit reputația. Astfel că, din varii motive, John are ceva de demonstrat, în vreme ce eu nu mai am nimic de arătat. Mai târziu, John mi-a spus că a fost cel mai slab meci jucat vreodată de el la Crucible și l-am crezut. L-am învins cu 13-4 și, spre uimirea mea, eram în sfer-turile de finală, împotriva lui Stephen Maguire.

Fără lipsă de respect față de adversarul meu, puteam juca împotriva oricui, de la cel mai bun la cel mai slab clasat, pentru că înfocarea și intuiția pe care le avusesem mai bine de un deceniu până atunci dispăruseră. Însă știam că dacă sunt hotărât pot câștiga. Cu o doză înnoită de curaj și concentrare pe care de obicei le luam de-a gata, puteam ajunge în semifinale și chiar puteam câștiga turneul. Vechiul Stephen Hendry știa asta din instinct; însă cel nou nu este deloc atât de sigur, iar când meciul începe, este evident că adversarul meu are setea și voința de a câștiga, atribute care mie îmi lipsesc. Maguire câștigă primele trei jocuri, iar în al patrulea curăț masa și mă apropii de victorie, dar ies de partea greșită a bilei albastre. O trimit în buzunar, însă la bila roz mai am doar 20% încredere de a o introduce. O măcelăresc și pierd jocul. Sunt dezgustat de mine însumi. Puștiul de paisprezece ani care practic alerga în jurul mesei la Birmingham în urmă cu vreo treizeci de ani nu ar fi jucat niciodată atât de prost.

Urmează o scurtă pauză, iar în timp ce mă îndrept spre vestiar îmi dau seama că a dispărut orice speranță de a câștiga turneul din acest an, apărând senzațiile de umilință și dezamăgire.

În ușa vestiarului îl văd pe Chris Henry, antrenorul meu.

— S-a terminat, amice, îi spun.

— Hai, Stephen, răspunde el. Este încă devreme. Nu poți ceda. Concentrează-te.

Însă îmi spun că nu am cum să mai revin. În mintea mea, meciul este terminat. Am cedat din punct de vedere mental, chiar înainte să revin în arenă. Maguire continuă măcelul, iar eu pot doar să privesc și să meditez. Sunt gelos că el se află la masă, adună puncte, intră într-o stare care vine odată cu voința de a câștiga.

Și, într-un mod ciudat, îmi doresc ca el să câștige – pentru că pur și simplu nu vreau să mă mai deranjez. Mă gândesc doar la cât de slab este jocul meu, ce voi spune la conferința de presă de după meci, cum îmi voi petrece timpul după retragere. Concentrarea mea a dispărut complet, iar eu mă simt mizerabil – chiar mai mizerabil decât se spune că arăt în mod normal. Limbajul meu corporal dezvăluie totul: căzut, dezamăgit, doborât.

La un moment dat chiar spun: „Bine jucat” către Maguire. Când câștig al doilea meu joc, îi spun: „Doar întârzierii inevitabilul”. Ce fac? Sunt doar un adversar civilizat – niciodată nu mai spuseseam așa ceva când jucam să câștig, și să câștig clar. Pe vremuri, nu cedam niciun centimetru. Și acum?

Din când în când, mai am câte o lovitură decentă – o dată la douăzeci de lovituri sau așa ceva –, iar atunci mă gândesc: „Nu a fost rău... poate că încă mai am o șansă în acest meci”. Dar apoi revine demonul și îmi spune: „Nu” – și cu siguranță următoarele nouăsprezece lovituri sunt groaznice. În cele din urmă se încheie. Pierd meciul cu 13-2 și la conferința de presă îmi anunț retragerea din activitate. „Este timpul să merg mai departe”, spun eu, „să petrec mai puțin timp pe drumuri, să fiu acasă mai mult”, bla-blauri – genul de lucruri pe care simți că trebuie să le spui în astfel de ocazii. De obicei, când pierd categoric, răspunsurile mele către jurnaliști nu sunt mai lămuritoare decât un „da” sau „nu”. Acum, după acest eșec, sunt amabil și curtenitor pentru că știu că s-a terminat totul – jocul, setul, meciul și cariera. Aplauzele primite din partea ziariștilor adunați când se încheie conferința de presă reprezintă probabil un testament. Adevărul este că jocul meu e groaznic și la fel mă simt și eu. Îmi strâng tacul și dau

câteva autografe, apoi ies pe ușă și mă îndrept ținută spre Scoția. Regele de la Crucible și-a pierdut cu adevărat coroana – și nu poate fi mai ușurat.

1

Părinții mei sunt tineri – niște adolescenți – când se întâlnesc la serviciu. Irene este secretară, lucrează la un comerciant de articole de lână din Edinburgh care furnizează materiale firmelor de croitorie din zona Savile Row*, precum Gieves & Hawkes. Mama vine din Kirkliston, un mic oraș din West Lothian**, unde toți se cunosc între ei și își cunosc afacerile. Cu siguranță lumea știe ce făcuse mama lui Irene, și anume că își părăsise soțul pentru un alt bărbat cu care avusese un copil, iar într-un orașel mic din Scoția anilor 1960, aceasta era într-adevăr o știre. Irene se lasă de școală la vârsta de cincisprezece ani, fără vreo diplomă, dar, precum mulți oameni din clasa muncitoare, nu este deloc o proastă, iar asta o va dovedi mai târziu în viață. Devine secretară și muncește mult pentru a câștiga bani pentru familia ei, apoi îl întâlnește pe Gordon Hendry. Este un tip înalt, tânăr, cu strungăreață, bine

* Stradă din cartierul Mayfair din centrul Londrei, recunoscută pentru magazinele și atelierele de îmbrăcăminte masculină (n.t.).

** Una dintre cele 32 de subdiviziuni ale Scoției, zonă predominant rurală aflată pe malul sudic al estuarului râului Forth, la vărsarea în Marea Nordului (n.t.).

îmbrăcat, fiul unui agent de pariuri al cărui trecut este un pic mai optimist față de cel al mamei. Deși este timid și rezervat, Gordon este imediat atras de fata vorbăreată și deschisă din spatele mașinii de scris. Încep să se curteze, inevitabilul se produce și ea rămâne însărcinată. Un nou scandal în familia mamei iese de sub cortina respectabilului Kirkliston. Mama pleacă de acasă, împinsă de suspiciuni și discreditate, și se mută la Edinburgh, sperând să nu mai revină vreodată în orașul pe care îl numea „Peyton Place”.*

La început, mama și tata locuiesc într-o cămăruță din apartamentul bunicii tatălui, în regiunea St. Leonards din Edinburgh, chiar la poalele Arthur's Seat.** Sunt nevoiți să împartă o baie din afara casei cu un alt cuplu, iar la optsprezece ani mama se pregătește de o viață de mamă cu normă întreagă. Nu există posibilitatea să se întoarcă la serviciu – în acea epocă, femeile care nașteau nu mai munceau. Iar în ianuarie 1969 apar eu pe lume – blond și (conform părerii mamei) frumos. Trei este deja un număr prea mare pentru un apartament prea înghesuit, astfel că părinții mei se mută pe Bulevardul Robertson, în zona Gorgie, unde îmi petrec primii ani din viață.

Ce moștenesc de la părinții mei? Din punct de vedere fizic, semăn cu tata. Dar ne asemănăm și în privința personalității. El este un tip tăcut, nu vorbește prea mult și nu are un număr mare de prieteni. Așa că era normal ca prenumele lui să devină al doilea meu pre-

* Aluzie la cartea *Peyton Place* de Grace Metalious, scrisă în 1956, având ca personaje principale trei femei dintr-un mic oraș din Statele Unite, cu locuitori conservatori și bărfitori, temele principale tratate fiind ipocrizia, inegalitățile sociale și discriminarea de clasă. Cartea a apărut în România cu același titlu la Editura Litera, în 2018, în cadrul colecției omonime (n.t.).

** Dealul cel mai înalt al zonei colinare de la est de Edinburgh, constituind cea mai mare parte a Parcului Holyrood, aflat la doar 1,5 kilometri de Edinburgh Castle (n.t.).

nume. De la mama? Glezne subțiri și, mai important, energia și hotărârea ei; sunt în primul rând un puști hotărât, în ciuda timidității. Când încep să merg, hoinăresc în sus și în jos pe scările blocului și ies pe străzile aglomerate din Edinburgh. Mama este în curtea din spate, spală, și nu remarcă dispariția mea până când nu mă aduce înapoi un străin binevoitor care mă zărise pe stradă. Am parte, în egală măsură, de lacrimi și de palme peste picioare. Hotărârea mea de a nu fi perturbat de nimic este utilă atunci când mama, căreia îi este frică de șoareci, mă trimite pe mine de-a bușilea în sufragerie înaintea ei, pentru ca micile creaturi să dispară înainte ca ea să intre.

Este evident că nu trăim în cele mai bune condiții, iar în 1972, când a apărut și fratele meu, Keith, mama și tata decid să se mute din oraș. Se construiesc noi cartiere în Baberton, la sud-vest de Edinburgh, iar familia Hendry își mută tabăra spre Baberton Mains. Tata lucrează acum în distribuția fructelor și legumelor și are nevoie să rămână aproape de piața de fructe a orașului, din Gorgie, unde petrece ore întregi învățând comerțul. Pentru mine este un alt gen de educație la școala primară Juniper Green, dar încă din prima zi este evident că nu-mi place școala. Îmi place să învăț să scriu, dar alte materii, mai ales matematica, mă depășesc și se va întâmpla asta de-a lungul întregii mele cariere școlare. Fac eforturi pentru a ține pasul, dar nu sunt foarte interesat, ca să nu spunem mai mult. Îmi plac pauzele de masă – chiar dacă stratul gros de spumă de ou care acoperă tarta cu sirop de zahăr mă face să mă simt puțin ciudat – și, de asemenea, îmi plac orele de sport, deși am o aversiune față de înot. Când eram foarte mic, căzusem într-un râu și rămăsesem sub apă câteva secunde, apoi fusesem tras afară, țipând din toți rărunchii.